

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Test 8

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Babits Mihály: Himnusz Iriszhez

Sötét van. Hol az ezer szín? Mivé lett?
Hol az ezer tárgy külön élete?
(Szín a különység, különség az élet) -
éj van s most minden tehén fekete.
Belém esett a világ és lett oly vad,
oly egy-sötét, hogy szinte már ragyog
s a lelkem indus bölcsességbe olvad:
nincs semmi sem, csak semmi van,
s e semmi én vagyok.

Egy-semmi! Minden-semmi! Színek nélkül
ragyogó semmi! Únlak, hagyj te most!
Sokszorozó lelkem veled nem elégül,
meddő szám, mely nem szoroz, se nem oszt.
Ért gyümölcs nedvvel, fejem telve vággyal,
vágyaím súlya nyomja vánkosom:
ah, nem békülök én unalmas ággal
s Morpheus karjai között
Irisről ámodom.

Iris! te lelkem régi istensége!
hétszínű, gyöngyös, mint nektári kelyh,
ezerszínű, uszályos, égnek éke,
Iris, kinek ruhája pávapelyh,
Íris, kinek mosolyja a szívárvány,
színek bontója, koszorús hajú,
ívelt szeszély, ég hídja, tarka bálvány,
jer ontsd elémbé képeid,
beszédes színkapú!

Idézz fel nékem ezer égi képet
és földi képet, trilliót ha van,
sok földet, vizet, új és régi népet,
idézz fel, szóval, teljes enmagam.
Királyt, papot, pénzt, nemes daliákat
s a daliával idézd fel lovát,
aljas gonosztevőt, tudós diákokot:
a multak kövét érted-é
csiholni, mint kovát?

Költő-szemeddel többet lelsz te benne,
mint ásatagban egynémely tudós -
De ha ráúntál múltra és jelenre,
színek bontója, légy nekem te jós:
hiszen te fested, Iris, a világot
s ne tudnád, hogy ecseted merre fut?
Idézd fel, amit még egy szem se látott: -
a jövő falát érted-é
kitárni mint kaput?

Színek bontója, viharok barátja,
világ költője, tarka mint virág,
jer, kedvesebb nekem a Mája fátyla,
mint az unalmas-egy-való világ!
Vihar barátja, szép idő követje,
Junó követje, koszorús hajú,
világszínháznak kárpitos szövetje,
jer, ontsd elémbé képeid,
beszédes ívkapú!

Forrás: Babits Mihály összegyűjtött versei I. Unikornis Kiadó, 1993.9–10.

*Irisz: a görög mitológiában az istenek aranyszárnyú hírnöke és a szívárvány istennője; a szem szívárványhártyája; a szecesszió jellegzetes virágmotívumának, a nőszíromnak a másik elnevezése; Szűz Mária egyik attribútuma
Morpheus (gör.): az álom istene az ókori görögöknél; Mája = indiai istennő, a káprázat, a látszatvilág szimbóluma*

a. Milyen emberi léthelyzetben milyen vágyakat szólaltat meg a lírai én?	5 pont
b. Hogyan határozza meg személyiségét a lírai én?	5 pont
c. Hogyan bontja ki a vers a címet?	5 pont
d. Mi jellemző a vers képalakítására, nyelvi megformálására, stílusára?	5 pont

A költemény értelmezésének módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Edgar Allan Poe „Szonett a Tudományhoz” című versében teljes joggal kéri számon a gyorsuló iramban fejlődő tudományon, hogy kifordítja sarkaiból az addig ismert világot és egyre ingoványosabb területekre merészkedik, ahonnan már nincs visszaút. [...]

Poe Amerikájában a tudomány már elég erős ahhoz, hogy elkezdje lebontani a régi világ hiedelmeit, de még nincsenek érdemi eszközei, hogy felvegye a harcot a betegségekkel szemben. A magas újszülött-kisgyermek mortalitás, illetve a fertőző betegségek elleni hatékony védekezés hiánya miatt a születéskor várható élettartam 40 év körül volt az 1800-as évek derekán, miközben az 5 éves kort elérik átlagosan 50-60 évnyi életre számíthattak. Ez ma a fejlett társadalmak esetén körülbelül 80 év. Még szembeötlőbb az elmúlt száz évben lezajlott változás, ha megvizsgáljuk az elhalálozás főbb okait a XIX. században, és összevetjük ezeket a közelmúlt adataival. A különféle fertőző betegségek, mint az influenza, a tuberkulózis, a paraziták okozta, vagy emésztőszervi elváltozások dominanciája helyett, napjainkra a szív-érrendszeri és daganatos betegségek váltak vezető halállokká. [...] Különösen aggasztó, hogy a fejlett társadalmakban a krónikus betegségek gyakorisága szinte minden korcsoportban emelkedik. Tehát nem csupán arról van szó, hogy ma tovább élünk, mint Poe korának polgárai, és ezért elegendő idő jut a lassan, de biztosan ölő elváltozások kialakulására, bár a megnövekedett életkor kétségkívül jelentős tényező számos civilizációs betegség elterjedésében világszerte. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor az életmódunk is gyökeresen megváltozott. Az átlagos, többségében földeken vagy gyárakban dolgozó, alutáplált amerikai vagy európai „polgár” nehezen ismerne rá az olcsó gyorséttermi vagy fagyasztott kaján élő, túlsúlyos leszámazottaira, akik életük java részét egy irodai szék ölelésében töltik, és akiket az egészségügyi ellátórendszerek a magzati kortól hatékonyan védenek a fertőző ágensek és az általuk okozott tünetek többsége ellen.

(Dénes Ádám: Mit tehet a tudomány az idegrendszeri betegségek gyógyításáért?

<https://termvil.hu/2018/11/15/idegrendszeri-betegsegek/>)

- Hogyan kapcsolódik az irodalom a tudományhoz a szövegben? 5 pont
 - Emeljen ki három változást, amelyről a szövegben szó esik! 5 pont
 - Melyik stílusréteg sajátosságai érvényesülnek a szövegben? Támassza alá három példával válaszát! 5 pont
 - Fejtse ki véleményét 10–15 mondatban arról, mit tesz ön az egészsége megőrzése érdekében! 10 pont
- Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás. 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Emberi magatartásformák ábrázolása a realista-naturalista novellában** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű **(pl. Móricz Zsigmond: Tragédia, Barbárok vagy más olvasott mű)** alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a választott novella műfaji sajátosságai 5 pont
- a mű címe és a szereplők sorsa 5 pont
- emberi magatartásformák ábrázolása 5 pont
- realista-naturalista stílusjegyek a szereplők jellemzésében 5 pont

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.